

DUMINICA A 32-A DUPĂ RUSALII

a lui Zaheu

APOSTOL. I TIMOTEI 4, 9-15

Fiule Timotei, vrednic de credință este acest cuvânt și vrednic de toată primirea, fiindcă pentru aceasta ne și ostenim și suntem ocărăți și ne luptăm, de vreme ce ne-am pus nădejdea în Dumnezeu Cel viu, Care este Mântuitorul tuturor oamenilor, mai ales al credincioșilor. Acestea să le poruncești și să-i înveți. Nimeni să nu disprețuiască tineretea ta, ci

fă-te pildă credincioșilor cu cuvântul, cu purtarea, cu dragostea, cu duhul, cu credința și curăția. Până voi veni eu, ia aminte la citit, la îndemnat, la învățatură. Nu fi nepăsător față de harul care este întru tine, care ți s-a dat prin prorocie, cu punerea mâinilor mai-marilor preoților. Cugetă la acestea, ține-te de acestea, ca propășirea ta să fie vădită tuturor.

EVANGHELIE. LUCA 19, 1-10

În vremea aceea trecea Iisus prin Ierihon și, iată, un om bogat cu numele Zaheu, care era mai-mare peste vameși, căuta să vadă cine este Iisus, dar nu putea de mulțime, pentru că era mic de statură. Și alergând el înaintea, s-a suit într-un sicomor ca să-L vadă, căci pe acolo avea să treacă. Și când a sosit la locul acela, Iisus, privind în sus, a zis către el: Zahee, coboară-te degrabă, căci astăzi trebuie să rămân în casa ta. Și a coborât degrabă și L-a primit, bucurându-se. Și, vă-

zând toți murmurau, zicând că a intrat să găzduiască la un om păcătos. Iar Zaheu, stând înaintea Domnului, I-a zis: Iată, jumătate din averea mea, Doamne, o dau săracilor și, dacă am nedreptățit pe cineva cu ceva, întorc împătrit. Și a zis către el Iisus: Astăzi s-a făcut mântuire casei acesteia, pentru că și acesta este fiu al lui Avraam. Căci Fiul Omului a venit să caute și să mântuiască pe cel pierdut.

TÂLCUIRI

Adevărata pace este darul lui Dumnezeu

Eu, Macarie, scriu iubiților frați cei de un suflet întru Domnul. Să sporească Domnul pacea voastră cu prisosință, acea cerească pace care a făcut să răsară în lume lumina pe care au vestit-o prorocii, au propovăduit-o dreptii și au binevestit-o îngerii (Luca 2, 14); pacea aceea pe care a primit-o Maria și L-a născut pe Mântuitorul lumii, Cel care S-a coborât la cei morți (1 Petru 3, 19); a despicat pietrele (Matei 27, 51) și a deschis mormintele (Matei 27, 52). I-a înviat pe cei morți (Matei 27, 52), i-a scos pe cei închiși, i-a dezlegat pe cei legați și i-a izbăvit pe cei robiți. A rupt zapisul (Coloseni 2,14) osândeii lui Adam și a scris lege cerească în suflete; a unit dumnezeirea cu firea omenească, a eli-

berat zidirea Sa (Romani 8, 21), a ucis păcatul, a ridicat blestemul de pe pământ și a surpat peretele vrajbei (Efeseni 2, 14). A ridicat din pământ trupul osândit al lui Adam, l-a adus în Raiul făgăduit și i-a dat să trăiască viață nouă, fără de moarte. Toate acestea le-a făcut pentru ca noi să-I devenim frați și să ne nască din Tatăl Său (Ioan 1, 13).

Pe Acesta L-au auzit cele sterpe și au săltat de bucurie (Luca 1,7, 44) pruncii lor; urechile celor surzi s-au deschis și limba celor gângavi (Marcu 7, 32) s-a dezlegat (Luca 1, 64); șchiopii au putut merge (Matei 11, 5), paralizicii s-au vindecat (Matei 4, 24) și și-au ridicat paturile lor (Matei 9, 6). Pe Acesta văzându-l păcătoasa, I s-a închinat și și-a spălat păcatele prin sărutarea picioarelor Lui (Luca 7, 37-38). Pe Acesta L-a văzut Za-

heu și a primit viața în casa lui (Luca 19, 2, 9); pe Acesta văzându-L apele, s-au prefăcut în vin (In 2, 9) și câteva pâini s-au înmulțit (Matei 14, 17-21). Acesta a dat tămăduire prin poala hainei Lui celei cu scurgere de sânge și ea s-a izbăvit de scurgerea sângelui (Matei 9, 20-22). Acesta a mers pe valurile mării (Matei 14, 25), a certat vântul și s-a liniștit (Matei 8, 26), a adunat peștii în năvod (Luca 5, 6) și din alt pește a scos un stater (Matei 17, 27). Pe Acesta L-au văzut păcătoșii și au aflat îndreptare, desfrânatele au devenit înțelepte, iar fecioarele i-au părăsit pe logodnicii lor; cele măritate s-au despărțit de soții lor, iar mirii și miresele au renunțat la nuntă; împărații și-au lăsat coroanele și au venit să I se închine, judecătorii și-au părăsit tribunalele lor, înțelepții au călcat în picioare înțelepciunea lor, doctorii au aruncat lecurile lor, bogații au lăsat bogăția lor, iar negustorii au părăsit mărfurile lor. Pe Acesta L-au văzut cei fără de minte și au devenit înțelepți, iar cei neînvățați au devenit cărturari, pescarii s-au făcut propovăduitori (Matei 4, 19) și cei care nu știau să vorbească au grăit în toate limbile (Faptele 2, 67)

Să fie cu voi pacea aceea care a primit darul lui Abel (Facerea 4, 4), care l-a mutat pe Enoh (Facerea 5, 24) ca să nu guste moartea, iar pe Noe l-a acoperit în corabie (Facerea 7, 1); pace de la Cel care a înmulțit binecuvântările lui Avraam (Facerea 12, 3; 17, 4), care l-a făcut moștenitor al făgăduinței pe Isaac (Facerea 17, 6), din a cărui seminție S-a născut Mântuitorul veacurilor. Acesta l-a ales pe Iacov din pânțele (Facerea 25, 23) ca să primească binecuvântarea celor întâi-năcuți (Facerea 27, 23). Acesta a fost cu Iosif în pribegie

Zaheu, mic fiind de statură, urcă într-un dud pentru a-L vedea pe Mântuitorul

((Facerea 39, 1-2), a ridicat jugul robiei de pe grumazul lui și, dezlegându-l, l-a scos din temniță și l-a făcut stăpânitor al Egiptului (Facerea 41, 41). Acesta a fost văzut de Moise în rugul aprins (Ieșirea 3, 2), i-a dat puterea de a supune toate cele zidite (Ieșirea 4,17): și a făcut marea să fugă din fața lui (Ieșirea 14, 21). Acesta l-a întărit pe Iosua al lui Navi și l-a făcut biruitor în toate înfruntările războaielor (Iosua 10, 42). Acesta L-a ales pe Samuel preot și l-a uns pe David înaintea turmelor (I Regi 16, 13). Acesta a făcut din puțină făină din vas și din puținul untdelemn din urciorul văduvei izvor îmbelșugat pentru trei ani și șase luni (III Regi 17, 12-14). Acesta i-a trimis lui Ilie cai și car de foc și l-a înălțat la cer (IV Regi 2, 11), iar lui Elisei i-a dat duh în-doit, așa cum ceruse acela (IV Regi 2, 9, 15). Acesta a poruncit unui lemn să facă minuni în Egipt (Ieșirea 7, 19; 15, 25) și toiagul lui uscat al lui Aaron să facă roade (Numerii 17, 8).

Să fie cu voi pacea aceea care l-a întărit pe Iov în ispite și l-a scos pe Lot din prăpădul focului (Facerea 19, 29), pacea de la Cel care a fost alături de toți părinții care, crezând în El și iubindu-L, au merg după El răbdând ocări și neazuri. Au fost străini și săraci, pribegi și prigonii, ei care au nesocotit lumea, au disprețuit moartea și s-au lepădat de ei înșiși. Au fost încercați prin toate ispitele, au fost aruncați la fiare și s-au făcut „priveliște lumii” (I Corinteni 4, 9). Trecând prin foc și prin apă, au ieșit la odihnă (Psalmul 65, 12).

Lupta continuă a creștinului este împotriva vrăjmașului celui nevăzut

Acestea vi le-am scris, iubiți frați, ca să cunoașteți că, din ziua în care Adam a fost creat pe pământ și „până la sfârșitul veacului” (Matei 28, 20), cel rău nu încetează a duce război cu sfinții. Odată cu încălcarea poruncii de către cel întâi-zidit, el locuiește în acest trup cu care suntem îmbrăcați și petrece împreună cu noi, săvârșind uneltirile și faptele lui rele și viclene. Iar cei care sunt prunci și neîncercați în războiul acesta sunt răniți mai mult, datorită prunciei lor neiscusite. Dar, dacă Îl caută cu adevărat pe Domnul, nu vor cădea, căci scris este: „Cel care-i păzește pe prunci este Domnul” (Psalmul 114, 6).

Acoperiți cu cereasca platoșă, creștinii se luptă cu vrăjmașul, fiecare în parte, în ascuns, în sufletul său. Și oamenii care poartă războaie unii împotriva altora luptă pentru o vreme, iar apoi, după război, fiecare se odihnește, petrecând în patria lui cu liniște și pace.

Sfântul Cuvios Macarie cel Mare (295-392)

Dar cei care duc război cu Satana stau drepti în luptă ziua și noaptea. Într-o singură casă, care este trupul, a fost așezat sufletul omului și Satana acolo duce război. Acolo, în trup, se sălășluiește și viețuiește, fiind astfel aproape de suflet în orice clipă.

De aceea, creștinii nu au liniște și odihnă până ce nu se îmbracă cu platoșa, adică cu putere de sus (Luca 24, 49), pentru că au crezut și au cunoscut, cu ajutorul lui Dumnezeu, că ucigătorul omenirii este aproape de ei. Ba chiar se bucură de acest război, pentru că știu că Îl iubesc pe Dumnezeu și că prin puterea Lui se luptă împotriva lui Satan. Dar puțini și rari sunt cei care știu că surpătorul sufletelor este lângă ei. De aceea sunt în mâhnire și nu este nimeni pe pământ care să-i mângâie. Ei stau cu luare-aminte și așteaptă să primească înlăuntrul lor putere din cer, și prin aceasta, dimpreună cu platoșa Duhului, să biruiască.

Iar puterea pe care ei o primesc este din cer și nu se poate vedea cu ochii trupești. Pe cei care Îl caută pe Dumnezeu din toată inima, puterea Lui îi ajută în taină și în toată vremea. Chiar dacă sunt ispitiți de Satana, totuși, pentru neputința lor, Domnul nu îngăduie să li se pună piedici și să fie ispitiți peste puteri (I

Corinteni 10, 13). Acest război îi deprinde să înțeleagă cine este Satana și cum îi vatămă pe oameni și înseși suferințele de care au parte de pe urma războiului îi învață să se apropie de Dumnezeu, Mântuitorul lumii (Ioan 4, 42). Când își dau seama că sunt neputincioși și că nu au puterea de a birui, atunci cu osârdie cer de la Dumnezeu arme, și astfel, fiind îmbrăcați cu toate armele (Efeseni 6, 11) Duhului, devin biruitori, iar vrăjmașul sufletelor cade înfrânt sub picioarele lor. Prin aceste arme sunt surpate zidurile păcatului care împrejmuiau sufletul. Atunci sufletele care erau închise în întuneric ies la lumină, se apropie de Tatăl Cel cerească, se îmbracă în podoaba frumuseții dumnezeiești, se încing cu slavă și cu putere (I Regi 2, 4) și pricep toate meșteșugirile duhului celui viclean, după cum spune Apostolul: „Căci nu ne sunt necunoscute gândurile lui” (I Corinteni 2, 11). De asemenea, se unesc cu Duhul Sfânt și împlinesc voia Tatălui Celui din ceruri.

Înțelegeți deci, iubiți frați, că Satana se luptă cu toți cei care își găsesc ogorul sufletului spre a primi sămânță cerească, el grăbindu-se să-și semene neghina (Matei 13, 25). De aceea ați fost ispitiți de cel potrivnic, iar noi, auzind una ca asta, mult ne-am întristat. Să știți însă și aceasta: că pe cei care Îl caută pe Domnul din toată inima nu îi ispitește Satana pe față, ci într-ascuns. Prin vicleșug și prin înșelăciunile lui, surpă sufletele oamenilor și le dă pierzării, înstrăinându-le de Dumnezeu (Coloseni 1, 21).

Nevoința întru răbdare aduce harul lui Dumnezeu asupra noastră

Dar acum, fraților, îndrăzniți și nu vă temeți de nimic, nici nu vă înfricoșați de nălucirile celui străin! Când vă rugați, nu faceți zarvă cu mulțime de strigăte fără rost, ci așteptați harul Domnului cu suflet osârduitor și cu mintea însetată. Căci acestea nu se întâmplă numai la voi, ci și aici li se întâmplă unora astfel de ispite. Așa s-a petrecut la început: când au început să stăruie în rugăciuni, au fost potopiți de ispite din pricina lipsei lor de iscusință și s-au tulburat din pricina prunciei lor. Dar de acum, fraților, îndrăzniți, rugați-vă și așteptați, îngrijindu-vă de sufletele voastre, sârguiți-vă a stăruii în rugăciune și să nu se descurga jeze mintea voastră, căci scris este: „Aveți nevoie de răbdare ca, făcând voia lui Dumnezeu, să dobândeți făgăduința (Evrei 10, 36)! Iar Domnul a zis: „Dacă doi dintre voi se vor învoi între ei, adevărat zic vouă că tot ce vor cere vor primi” (Matei 18, 19). Căci toți cei care Îl

caută cu adevărat pe Dumnezeu primesc putere dumnezeiască în sufletele lor și, apropiindu-se de ungera cerească, simt într-înșii gustul și dulceața veacului ce va să fie. Unii ca aceștia sunt mai presus decât toți oamenii care locuiesc pe pământ.

Pacea Domnului, care a fost cu toți Sfinții Părinți și i-a păzit de orice ispită, să fie cu voi, în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Amin.

Sfântul Macarie Egipteanul, Omilia 1 (51) , Epistolă a dumnezeiescului părinte Macarie monahul, către avva Simeon, starețul din Mesopotamia Siriei și către ceilalți frați care sunt împreună cu el, în Părinți și Scriitori Bisericești (PSB), vol. 12, trad. Maria Iuliana Rizeanu, Florin Fillion și Pr. Ilie Toader, Editura Basilica, București, 2014, p. 113-118.

DICTIONAR LITURGIC

Ectenie

Ectenia (de la grecescul ektenēs) este o rugăciune de cerere – numită de unii și rugăciune străruitoare-, care se recită cu voce înaltă de către diacon sau în absența acestuia de preotul slujitor, și la care, psaltul, corul sau toți credincioșii răspund cu formula „Doamne, miluiește” – o singură dată sau de trei ori-, sau cu „Dă, Doamne”.

Ectenii sunt cuprinse în Dumnezeiasca Liturghie dar și în majoritatea slujbelor, prima dintre ele fiind Ectenia mare, cunoscută în limba greacă sub numele de Iriniká deoarece în primele trei cereri se face referință la pace (gr. Írini).

Forma prescurtată a ecteniei este numită în grecește Sinapti - pentru că face legătura dintre anumite părți ale unei slujbe-, sau Ectenie mică, pentru a se diferenția de Ectenia Mare. Aceasta cuprinde patru cereri și începe prin formula „Iară și iară...”. Atât Ectenia Mare cât și Ectenia Mică se încheie cu două cereri (în grecește fiind de fapt una singură) la care psaltul răspunde cu un Stih (rugăciune foarte scurtă) către Maica Domnu-

lui – „Preasfântă, Născătoare de Dumnezeu, mântuiește-ne pe noi” și cu „Ție, Doamne”.

Ectenia întreită este rugăciunea la care psaltul răspunde cu „Doamne, miluiește” întreit și care începe prin cuvintele „Miluiește-ne pe noi Dumnezeule...”. Există o variantă mai largă, prezentă la Sfânta Liturghie și la unele slujbe mai importante, și o variantă

mai restrânsă, care se găsește în alte rânduieli și care poate avea chiar și numai 2 cereri.

O altă rugăciune de acest fel este Ectenia Cererilor care începe cu „Să plinim rugăciunea noastră...”. Aceasta ar putea fi împărțită în două părți. La cererile din prima parte, corul răspunde cu „Doamne, miluiește”, iar la cererile din a doua parte cu „Dă, Doamne”.

Orice Ectenie se termină cu un ecfonis anume, pe care îl recită doar preotul, și care este, în general, o scurtă rugăciune de laudă adusă lui Dumnezeu Cel întreit în Persoane. Spre exemplu, la sfârșitul Ecteniei Mari, avem: „Că Ție se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor”.

GÂNDUL ZILEI

„Moartea, de-o va avea omul în minte, nemurire este; iar neavând-o în minte, moarte îi este. Dar nu de moarte trebuie să ne temem, ci de pierderea sufletului, care este necunoștința de Dumnezeu. Aceasta este primejdioasă sufletului”.

SFÂNTUL CUVIOS ANTONIE CEL MARE